

am p me: nec etiā p aliū. et hoc ē: nequā.
dicat ini. meus. i. diabolus qui insultat
dū capit. Quid dicat. preua. aduer. euz.
Ecce insultatō diaboli que vehemēter ti-
mēda est: iō dico. nequādo dicat inimi-
cus. Quia.

**Qui tribulāt me exultabūt si
mōtus fuero: ego autē in mi-
sericordia tua speraui.**

Qui tribulāt me. s. diabolus et angeli ei?
exultabunt si motus fuero. de stabilita-
te fidei: ac si diceret. Non solum propter
me debes illuminare. sed etiā propter hoc
ne inimicus gaudeat. sequitur. Ego autē
.q. illi tribulāt: ego autē in tua miseri-
cordia speraui. nō de me presumpsi. Quia etiā
idipsū q non cōmouet: non sibi dat sed
deo. Vel in misericordia tua speraui. scilicet
de aduētū christi filij. Quia etsi fe-
stinat iste vir sanctus: tamē est patiens:
quia etsi differē quod desiderat: firmus
est in spe. et interius iam videns illum:
quem in carne videre desiderat: exultat.
Unde subdit.

**Exultauit cor meuz in salutari
tuo: cātabo dñō qui bōa tribu-
it mihi: et psallā nomī domini
altissimi.** Exultauit et c. Q. speraui in
misericordia. vñ. Exal. l. bit cor m eū i sa-
lutari tuo. i. in iesu quem mente venturū
conspicio. vñ. et sibi bona data dicit
iste. qui prius conquerebat subdēs. do-
minus tribuit mihi bōa spūalia: nō ad
humauū diem ptinentia. et ei domio q
tribuit bona. cātabo i corde. s. cordis le-
ticia: quod ad contemplatiuā vitā perti-
net. et nota q ait tribuit: non tribuet in
quo notatur magna virtus fidei. Iā. n.
habet quod futurū est. sequit. et psallam
i opere quod ad actiuā vitā ptinet. psal-
lā dico nomī dñi al. et est sensus. cātā. et
psal. no. do. al. i. cū gaudio gratias agā
corde et opē. Si ergo iste fidelis tm desi-
derat: si sic famulat christo adhuc vñ
Quid faciendū est iā suscepto: vñq om-
nimō ei est famulādū.

In finem psalmus dauid.

In finē ps dñi. Facies quam i precedenti
psalmo desiderabat ppheta veire: hic ostē-
dit venisse: et a iudeis cōtēpta fore. Iōq
ppheta i sua vñ xpi psona loquēs: incre-
pat hic insipitiā et duriciā iudeoz: q xpō
pnti quē optauerūt: nō credūt et est iste
psalmus pñ de increpatōe iudeoz: et con-
uersiōe. et ē sēsus titli. Ps iste dirigēs
nos i finē: ē dauid. i. xpi vñ pphete. In-
tentō pphete ē: pfutare iudeos christi cō-
tēptores. Quid triptit ē psalmus? pma
ps est increpatō iudeoz dscripta eoz ma-
licia. Scōo minatur iudiciū ibi. Nonne
cog. oēs. Tercio predicat iudeoz puer-
sio ibi. Quis dabit ex sion. Incepās er-
go iudeoz duriciā ait.

**Dixit insipiens in corde
suo: non est deus.**

Dixit isi. q. pōres pñs expecta-
uerūt christū vēturū: s. cū apparerz. Insi-
pi. i. iudeus. dixit i cor. s. nō tm ore hic hō
nō ē deus. hoc ideo dixerunt. Quia.

**Corrupti sūt et abhominabiles fci
sūt in studiis suis: non set qui
faciat bonū nō ē usqz ad unū.**
Corrupti sūt oī vi rōis pñati: et abho. i.
re. pbi fa. s. et hoc i stu. s. i. q. scilicet amāt.
nō deū. et qz a christo rcedūt: nō ē d ill q fa-
ci. bonū. Et d gētib? pōt accipi: deū nō
esse putātib? Insi. i. gētil. dixit. nō ē deus: et
hoc dixit i cor. s. nō i ore qz nō audz dice-
re etsi cogitare: nō ē deus. hoc iō dicunt. qz
Corru. sūt. i. cecī sūt: vt dicāt nō ē deus: et
abho. fa. s. i. re. pbi. Sicut. n. n. pbaurt
hñe deū i noticiā: ita tradidit illos deus i
spū sēu. et hoc i stu. s. vñ affectōib? i. qz
scilicet amāt et nō deū: et iō nō ē sine d iudis
sine d gētib? nō credētib? q fa. bo. nō ē di-
co vsqz ad vñ. i. nec etiā vñ: vñ vsqz ad
vñ. i. pref vñ. i. pref christū: sine quo
nō facit bonū. qz non potest quisqz face-
re bonū nisi ipse monstauerit.

**Dñs d celo prosperit super fi-
lios hominum: ut uideat si ē i-
telligens aut requirens deum**

Deus de celo prosperit. Ab hoc loco specialiter agit de iudeis. **O.** nullus de eis facit bonū: sed hoc ē vñ iexcusabiles sunt: quia dñs. s. christus: prosperit de ce. i. de humana natura quā assumpsit: eminuī virtute deitatis diuina opās. ipse dico i tendēs super filios hōim. **¶** Vel de celo. i. p sanctas aīas prosperit. nam p se eū nīhil latet. Celum sedes dei dicī. Sedes autē dei est aīa iusti. Ideo p celū hic aīas scās significat p quas prosperit sup fi. hō. non dicit sup hoīes. sed sup fi. hō. i. iudeos quos honoratius noīat ppter vnius dī cultū. vel dñs pater de celo. i. de secreto diuine mētis. vel de equalitate dei pīs mittendo filiū: prosperit sup fi. hō. i. misus est iudeoz: ad quos misit corporaliter filiū. ad hoc inqz prosperit: vt videat. i. videri faciat: si quis est intellig. corde deū esse in hominem aut requi. d. sequendo mādata eius: sed hoc inuenit q:

Omnes declinauerunt simul i utiles facti sunt: non est qui faciat bonū non est usqz ad unū.

Omnes declinauerūt. 7c. **¶** Vel ita iūge. vidit si aliquis est intelligens aut requirens. et hoc inuenit. q aliquis nō intelligit: quia nō requirit. sed declinat: et vere: nā omēs declin. **¶** Iudei tales facti sunt: quales 7 gentes: de quibus supius dixit. ibi. Dixit insipiens. nō est deus. 7c et simul cū ipsa declinatōne inuti. fa. s. i. pnciosi sibi 7 alijs. a deo declinauerunt q nō est qui. fa. bo. nō est usqz ad vnum i. preter vnū. quia nullus facit bonū sñ vno. s. christo

Sepulchrū patens est guttur eorum: linguis suis dolose agebant: venenum aspidūz sub labiis eorum.

Sepulchrū patens est gutt. eoz. **¶** Dicūt hi tres versus. qui sunt vsqz ad diuisionē secundam: nō esse de hebreo: quos tñ apostolus in eplā ad romanos ctra iudeos adducit: sed dicunt ab apostolo ppe

iudeoz vitupationē de multis psalmis compacti. dicunt etiā a. Lxx. interpretib⁹ additi. vnde in seqnti iste psalmus repetitus eos non habet: in quibus ostendit qualiter illi declinauerūt: inutiles sint alijs et sibi. et prius quomodo alijs. q. d. **¶** Ita alijs inutiles facti sunt. quia guttur eoz est sepul. pa. i. similes sūt sepulchro patenti. quibus verbis vel voracitatez hiantis gule significat: vel quia alios occidunt in fetidis que promit: et quasi de uorant eos quibus morum suorum peruersitatem persuadent. **¶** Nam sicut sepulchrum cum patet fetidos odores exalat ita et i storum guttur sermōes pestiferos et linguis suis dolose agebant. adulantes alijs. **¶** Venenum enim est voracibus adulationis: et omnibus malis. **¶** Vel dolose agebant mala suadentes sub specie boni: et venenuz aspidū i. dolus aspidū est sub labijs eoz. i. in corde: quod peius est qz in ore. **¶** Aspīs aures obturat: ne vocem incantantis audiat. **¶** Recte ergo aspīdī cōpantur: quia nolunt audire precepta legis. sed mala reddunt. eis predicantibus ea. vñ subdit:

Quorū os maledictione et amaritudine plenum est. ueloces pedes eorum ad effundendum sanguinem.

Quorum os maledictōne plenum est. i. opprobrijs. blasphemijs. hoc est venenuz aspidū. et amaritudine. i. minis. et pedes eorum. i. volūtates et affectiones eorum sunt. veloces. quia omnia inconsulte faciunt. **¶** Vel veloces. i. expediti pro consuetudine malefaciendi. ad effundendum sanguinem christi et suoz.

Contritio et infelicitas in uis eorum: et uiam pacis nō cognouerunt: non est timor dei ante oculos eorum.

Contritio et infel. **¶** Hic ostendit qualiter iutiles sibi fuerūt: q. 7 qz tles sūt: iō **¶** Cōtri

tio et infelicitas est in vijs eoz. i. i opibus eoz. omnes em vie maloz plene sunt doloribus et miseria et recte via ipsoz contritio dicitur. et infelix contritio. qz et terit et terit. du alijs nocet et sibi. Infelix: qz ad infernu ducit. a quib? Vjs no reuertitur mali. id est. i. quia. no cognoue. via pacis. i. christu. et via pacis. i. euageliu. de qua via domin? ait. Jugum meum suauis est et c. et specialiter de iudeis potest dici. q. ita inutiles sibi fuerunt qz contritio et infelicitas est i vijs eoz. quia p suis opibus contriti sunt p titu et vespasianu. vbi et infelices sunt: quia vbiqz displici sunt. et contritio est modo i vijs eoz et infelicitas in futuro. Nunc enim lapis angularis. id est. christus sup eos cadens conteret eos per execrationem. Infelicitas vero erit in inferno. cuz anima et corpore damnabunt. et hoc ideo quia via pacis no cognouit. hoc non mutatur. et hec omnia ideo. quonia deum non timent. et hoc est. non est timor dei ante oculos eoz. Isti no dicunt non est deus. sicut supra gentiles: sed tamen no timent.

Nonne cognoscent omnes qui operantur iniquitatez: qui deuorant plebem meam sicut escam panis

Nonne cog. et c. Secunda ps vbi minatur iudiciu impijs. q. predicta mala faciunt et nec de his timent in futuro puniri. Sed nonne tunc cognoscent omnes qui operantur iniquitate. quoniam domin? est i generatione iusta. q. hoc cognoscent tunc: qz modo scire nolunt. s. qz domin? est in generatione iusta. Ino i ea que seculum diligit que me occidit dicit christus. et quam iniquitatem operantur: interponit dicens. qui deuorant plebem meam seducendo et occidendo. sicut escam panis vt sit eis satietas d. deceptioe christianorum. vel deuorant plebem meam vt faciunt illi qui ministerio suo vtuntur. ad capienda commoda ab hominibus. no ad salutez hominu vel ad glori

am dei. et hoc sicut escam panis. id est. quotidie. sicut panis est quotidianus cib? ita et illi quotidiana rapina simplices christianos absorbent. cur hoc faciunt: quia.

Deum non inuocauerunt: licet trepidauerunt timore: ubi non erat timor

Deum non inuocauerunt. Non enim vere deum inuocant. qui deo displicentia amant. Inde ergo augetur interit? eorum. quia dominum non inuocant. quia necesse est mala agere: cum superbi deum volunt inuocare. et quia deu no inuocauerunt: ideo trepidauerunt timore illic vbi non erat timor. id est. in damno rerum temporalium trepidauerunt: timuerunt enim iudei perdere regnum terrenu. vbi non erat timendum: et non timuerunt perdere regnum celeste: vbi esset timendum. Et nota: quia sicut cautela est opportune timere: ita ignauia est inepte trepidare: vt pro gente et loco timore dei abiecto: vt fecerunt iudei. dixerunt enim. Si relinquimus eum sic: omnes credent in eum. et venient romani et tollent nostrum locu et gentem. Sequitur.

Quoniam dominus in generatione iusta est consiliu inopis confudistis: quoniam dominus spes eius est.

Consiliu inopis ostensa sententia damnationis communis aduersus iudeos specialiter inuehitur dicens. consiliu inopis confudistis. q. domin? est in generatione iusta. s. vos miseri iudei confudi. i. h. uile aduetu christi contempsistis. scilicet ideo: vt quos vocabat i do spe poneret no i seculo treseuti. et io ipse aduet? dicit consiliu. Ecce inectio i iudeos: quib? obscure dicit. consiliu. ino. i. christi confudi. i. recipe nolulistis. q. ad vos liberandos veniat. et e admiratiue legendus. Et consiliu. inopis. cuiuslibet. qui est membrum christi. et hoc ideo fecistis. quoniam domin? spes eius est: vnde ergo magis reuerendus esset: inde magis contemnitur.

Quis dabit ex syon salutare israel cum auerterit dominus captiuitatem plebis sue: exultabit iacob et letabitur israel.

Quis dabit ex syon. Tercia ps. Postremo puerio iudeorum predicat: que fiet cum plenitudo gentium intraverit. **Q.** vos consilium christi studistis: **s.** Quis alius ex syon. i. de iudeis procedens. dabit sal. i. saluabit fideles: nisi subaudiis ille quem humiliter spreuistis: Ipse enim in claritate venturus est ad iudicium. **Q.** nullus alius saluabit. **s.** iste in futuro saluabit. quia cum dominus christus auer. ca. ple. s. i. cum dannauerit diabolum qui populum dei captiuauit: exult. ia. et leta. is. **R.** repetitio est: sicut frequenter solet fieri. Nam ideo puto esse. exul. ia.: quod est leta. is. **E.** nota quod per iudeis. etiam hoc testimonium esaię ponit apostolus. s. ueniet ex syon qui auertat captiuitatem vel impietatem a iacob sicut hic positum est pro iudeis.

Psalmus dauid: Patz titulus **Psalmus** dauid. Patz titulus. **Psalmus** iste proprie est institutori mox: et presumptionis repressio: ubi agit de unitate presentis ecclesie et de futura quiete. In presenti namque ecclesia: quia propter corpales cohabitationem malorum cum bonis: non permittimur scire: **Q.**ui vere sint de unitate ecclesie. Ideo quidam licet indigni: iactant se esse de ecclesia: cum tamen vere non sint. Illos ergo presumptionem retundens, propheta quasi sacerdos ante propitiatoriam altaris: querit qui et in presenti ecclesia digne deo militent et in futura beatitudine sint quieturi. cui datur a deo responsus plene diffinitionis quo clare ostendit: qui vere sint de presenti ecclesia: et in futura beatificandi. **E.** et intentio prophete: comprimere eos qui se iactant esse de ecclesia: cum non sint. **M.**odus bipertitus est psalmus. **P.**rimo interrogat propheta. **Q.** sacerdos ante faciem domini stans: et petit responsa. volens scire quos deus dignos sua iudicet ecclesia. **S.**ecundo subdit domini responsio. **Q.**ui ingreditur pro

pheta ergo velut sacerdos petens responsus ait.

Domine quis habitabit in tabernaculo tuo: aut quis requiescet in monte

santo tuo. Domine quis habitabit in tabernaculo tuo. id est in presenti ecclesia ubi contra diabolum dimicamus. quia et si tabernaculum ponatur aliquando per habitationem seipiterna. tamen proprium est belli: atque militum tantum: **U.**bi et stubernales milites dicuntur: tanquam simul habentes tabernacula. **H.**ic autem sensus adiunxit ex eo quod continet alia translatio. **s.** Quis peregrinabitur in tabernaculo. **t.** Sequitur. aut quis requiescet in monte. **s.** t. i. in eterna beatitudine: ubi est visio pacis: et supereminetia charitatis: ubi nullus in agone contendit: sed in eterna pace quiescet.

Qui ingreditur sine macula: et operatur iustitiam.

Qui ingreditur. Secunda psalmi ubi subditur responsio domini qui dicit in exemplum de calogi decem virtutibus ad atria sua perueniri. **E.**t nota quod decem virtutes hic appellat decem effectus virtutum: qui omnes ad. iij. principales virtutes referuntur. **s.** iustitiam: prudentiam: temperantiam: fortitudinem. et quedam utique de his decem ad aliquas harum. iij. virtutum specialiter referuntur. quedam vero communiter ad plures. et item quedam perfectis tantum: quedam imperfectis conueniunt: ut in psalmi lectione ostendit. **A.**udit ergo dominus respondens ait: **Q.**ui ingreditur. **Q.**uasi ille habitabit. et requiescet. **Q.**ui ingreditur in tabernaculum sine macula. id est innocens. **E.**cce prima virtus. id est primus effectus virtutis: in quo notatur temperantia. **S.**equitur secunda virtus. et operatur iustitiam. quia non est satis abstinere a malo: et refertur hoc ad iustitiam: **D.**einde exequitur hic plenius. id est has duas virtutes subiiciens alios earum effectus.